

dicti anni 1645. Unde addendo credito eorumdem de Ferris firmato in ultima decisione sub dicta die 20. Februar. 1647. in summa scut. 5167. & baioc. 70. dicta scuta 2850. provenientia ex pretio Cimarellæ, & scut. 1434. propter duplicatam partitam decrementi monetæ ejusdem Cimarellæ scut. 70. ex geminata diminutione, monetæ fructuum census cum communitate Massacii, scuta 358. occasione erroris calculi circa fructus prædii Cimarellæ, & alia scuta 90. occasione alterius erroris calculi circa taxationem fructuum prædii Collis, creditum illorum de Ferris remanet in scutis 9972. & ba. 70. Ex quibus tamen cum debeant detrahi scuta 1290. & baioc. 70. propter decrementum monetæ in fructibus prædii Cimarellæ calculatis ad rationem monetæ Marchiæ Juliorum novem pro quolibet scuto, creditum dictorum de Ferris restat in scutis 8682. In quibus iidem de Amicis erunt condemnandi.

Cæterarum verò partitarum, quæ longa serie hinc inde, vel ad debitum Tutoris, vel ad ejus creditum fuerunt deductæ, nulla fuit habita ratio in præsentis inspectione in qua agitur dumtaxat de comprehensis in dicta decisione. Et ideò Domini dixerunt, quod de illis particulariter videretur.

Et ita utraque parte, &c.

DECISIO XLI.

R. P. D. CELSO.

Romana Dotis.

Veneris 5. Junii 1648.

SUMMARIUM.

- 1 *Salvianum non competit sine credito.*
- 2 *Dotis constitutio aliter probari potest, quam per scripturam. Ex promissione oritur tacita hypotheca, n. 3. Argumentum quando est promissum à muliere: matrimonio constans, requirit solemnitates, n. 13.*
- 4 *Testibus ad invicem contrariis, fides non adhibetur. Inverisimilitudo facit, ut eis non credatur, num. 8. Reddendis bonam rationem creditur, num. 9.*
- 5 *Donatio summæ notabilis in dubio excluditur.*
- 6 *Creditor non est verisimile, quod diu differat exactionem.*
- 7 *Solutio notabilis summæ, non præsumitur facta sine quitantia.*
- 10 *Nemo præsumitur immemor salutis æternæ.*
- 11 *Exceptio format regulam in non exceptis.*
- 12 *Confessio superat omnem probationem. Præfertur testibus, n. 6.*
- 14 *Instrumentum est de substantiâ contractûs, quando inter partes conventum extitit.*
- 15 *Testes non concurrunt cum instrumento.*

Prosper Massainus, qui de anno 1630. matrimonium cum Victoria contraxit, constituta sibi à Julio Smiraldo Patre, dote scutorum 200. præcedens, quòd Clarix Fossana, pro dote pariter ejusdem Victoria, alia scuta 4000. promiserit, introduxit post novem annos, judicium Salviani contra Moniales Sancti Josephi, hæredes ex testamento Claricis, & ab A. C. Locumtente, sententiam favorabilem reportavit, super

immissione in possessionem domus hæreditariæ ejusdem Claricis: Unde causâ appellationis mihi commissâ, dubitavi; An intret Salvianum, & proposito pluries articulo, illoque non resolutò, tandem Domini pro Monialibus responderunt.

Dum enim non docetur, de credito, & quidem claro, & indubitato cesset interdictum hujusmodi, ut tradit Pacific. *de Salv. inspect. 4. cap. 4. & inspect. 5. cap. unico n. 34. Rota coram San. mem. Greg. decis. 67. n. 1. in recent. decis. 609. n. 1. part. 4. & in Anconitana Salviani interdicti, ultima Januar. 1618. coram Pirovano.*

Creditum verò scutor. 4000. quòd Massainus præterit sibi fuisse promissum, pro dote pariter ejusdem Victoria, existimarunt Domini non relevare: Nam licet constitutio dotis & possit aliter, quàm per scripturam probari *leg. cum citra 15. ibique gloss. verb. probanti. C. de jur. dot. Bald. conf. 461. n. 2. lib. 4. Mascard. de probat. concl. 568. num. 1. & seqq.*

Et ex hujusmodi promissione dotis resultare tacitam hypothecam, & disponit *text. in leg. unica §. & ut plenius Cod. de rei ux. act. Negusan. de pignor. part. 2. membr. 4. n. 25. cum aliis per Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 19. n. 1. vers. primum itaque.*

Nihilominus testes ad id inducti, ultra exceptiones personales, & alios defectus; quos patiuntur, discordant inter se, in substantialibus, & sunt expressè sibi met ipsis contrarii. Nam primus in primo examine, dicit se ignorare cum quibus pactis, & conditionibus fuerit contractum matrimonium, & deinde repetitus, deponit dictum matrimonium tractasse, & conclusisse cum dote scutor. 4000. solvendorum post mortem Claricis, & cum aliis pactis per eum expressis; Negat Julium Smiraldu promississe relevationem, ad favorem Claricis, & in minuta, quam dicit de ejus ordine fuisse confectam, constat aperte de contrario: deponit, quòd Clarix mandavit sibi, ut dicta Minuta conficeretur ad effectum stipulandi Instrumentum; alii verò dicunt Claricem recusasse semper Instrumentum conficere, ex quo *la sua parola era più, che Instrumento publico*; discordant ab ipsa Minuta, nam in illa debebat Clarix solvere fructus dotales: Testes verò negant Claricem quicquam voluisse solvere, durante ejus vitâ; omnes concludunt Claricem fecisse hujusmodi promissionem ob amorem, quo prosequeretur Victoriæ, & sic animo donandi, & in Minuta ipsa Clarix relevari debebat indemnis à Julio Patre ejusdem Victoria; unde, attentâ & tali contrarietate prædictis Testibus nulla fides adhibenda venit, *cap. licet causam ibique gloss. verb. contradicunt, & communiter scribentes de probat. Butrius in cap. in nostra n. 5. ubi Abb. n. 3. de Testib. Cephal. conf. 98. nu. 37. Rot. coram San. mem. Gregor. decis. 298. nu. 3. & dec. 510. nu. 2. Buratt. decis. 367. n. 8. & decis. 498. nu. 5. & fuit dictum in Januen. Alimentorum 3. Julii 1645. coram R. P. D. meo Melio.*

Inverisimilis etiam visa fuit Domini depositio dictorum Testium: Tum attenta excessivitate summæ scutor. 4000. quam asserunt fuisse promissam à Clarice penitus extranea, & quæ nullam habebat necessitatem dotandi, ad *text. in l. cum de indebito, ff. de probat. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 22. nu. 8. ad fin. cum adductis per Rot. in decis. 69. n. 5. & 6. par. 7. rec.*

Tum taciturnitate in petendo per spatium circiter annorum & decem, Menoch. *de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 91. n. 7. & seqq. Aym. conf. 148. num. 12.*

n. 12. Gozzadin. consil. 8. n. 46. in fin. Surd. dec. 105. n. 4. Rot. coram San. me. Greg. dec. 521. n. 1. Reatina depositi post Marches. de commiss. tom. 2. fol. 148. n. 3. & in rec. decis. 244. n. 8. part. 6.

Tum etiam ex negligentia in conficienda, & reponenda scriptura, & cum tamen de summa minori scutor. 2000. fuerit initum Instrumentum publicum, ut bene in proposito arguit Soccin. *consil. 44. num. 4. vers. Item non est verisimile, & nu. seq. lib. 4. Rot. dec. 239. nu. 13. part. 4. tom. 2. recen. & decis. 259. n. 6. & dec. 290. n. 10. part. 6. & faciunt deducta in Romana Pecuniaria 18. Martii 1647. coram R. P. D. meo Royas.*

Inverisimilitudo autem facit, ut Testibus non veniat adhibenda & fides, *l. ob carmen, §. fin. ff. de testib. Jas. in l. si extraneus, n. 8. ff. de cond. caus. dat. Abb. in cap. quia verisimile n. 3. vers. nota quod contra testes, & ibi Felin. n. 4. de præsumpt. Alex. consil. 44. n. 4. vers. tertia causa, lib. 4. Rot. coram San. me. Greg. dec. 510. n. 4. Baratt. dec. 175. n. 11. & 23. & in rec. decis. 259. n. 13. part. 6.*

Et ultra prædicta dantur duo Testes, pro Monialibus examinati, qui nedum excludunt promissionem hujusmodi, sed ulterius deponunt eandem Victoriæ pluries, & pluries conquestam fuisse, quòd nec inter vivos, nec in ultima voluntate quicquam habuerit à Clarice Fossana, & quòd mater Prosperi publicè lamentabatur de modicitate dotis, per filium obtentæ; quòd utique non fecisset, si præteritam promissionem scutor. 4000. fuisse confectus; quibus propterea Testibus, tanquam informatis, ac reddendis bonam, & concludentem rationem dicti, omnino est standum, ut in his terminis consulit Soccin. *jun. consil. 12. n. 21. vers. tantò magis, & nu. seq. lib. 2. Surd. consil. 196. n. 64. Rot. dec. 42. n. 4. part. 4. tom. 2. recen. & dec. 69. n. 47. vers. bisque Testis, & decis. 237. n. 7. part. 7. maxime cum illorum depositio coadjuvetur & ex testamento Claricis, quæ constituta in articulo mortis omnia ejus debita, quantumvis minima, expressit, & per hæredem solvi mandavit; & tamen, ne verbum quidem protulit de hac dote, de qua certè mentionem fecisset, si in rei veritate se agnovisset obligatam, cum nemo præsumatur & immemor salutis æternæ, ad *text. in l. ult. C. ad leg. Juliam rei, Castren. conf. 301. n. 4. vers. Quia non est verisimile, lib. 1. Mantic. decis. 363. nu. 5. Duran. decis. 195. n. 7. & decis. 352. n. 9.**

Ac etiam ex testamento Julii, qui mandavit Victoriæ ejus filix, & hæredi ab eo institutæ, ne præfatus Moniales molestari permitteret, nisi pro debitis Claricis ab eo solutis, & sic omnem aliam causam excludit ex vi exceptionis, & quæ firmat regulam in contrarium, *l. in iis, ff. de legib. Rot. coram Buratt. decis. 391. n. 3.*

Et demùm concurrunt confessio utriusque conjugis, quòd hujusmodi matrimonium fuerit contractum, & consummatum cum sola dote scut. 200. consistentium pro majori parte in subsidiis dotalibus, ut ex instrumento sub die 27. Januarii 1630. ibi, *Cum sit, quòd fuerit contractum matrimonium, illudque postea consummatum cum dote scut. 200. volentes propterea pro cautela, & securitate D. Victoria, ne in actu temporis reperiat indotata instrumentum conficeretur.* Quæ confessio & superat omnem aliam probationem, *l. cum tela 2. Cod. de trans. leg. generaliter C. de non num. pecun. cum vulg.*

Et ex hujusmodi Instrumento inferebant etiam Domini præteritam promissionem scut. 4000. nullo modo sustineri posse, etiam quòd esset sufficienter probata, nam cum matrimonium fuisset contractum, perfectum, & consummatum cum sola dote

scut. 200. quicquid promissum fuit, etiam sub titulo, eo nomine dotis, & continet expressam donationem, & subjacet solemnitatibus statutis, cum cesset in eo ratio, *l. fin. C. ad Velleian. ut bene in proposito concludit Gabr. conf. 10. per tot. lib. 1. Casanat. conf. 504. n. 36. Rot. cor. Coccino dec. 433. n. 3. & dec. 479. n. 4. & 5. & in rec. dec. 240. n. 3. p. 7.*

Quòd eo facilius venit dicendum, ex quo partes ipsæ agnoscentes hujusmodi veritatem, ordinaverunt minutam, cum insertione earumdem solemnitatium, ut patet ex lectura ipsius, ibi, *Volens modò dicta Clarice omnia, quæ verbis tractata, & conclusa fuerunt in scriptis, & publicum instrumentum redigere; & cum ipsa sit mulier, & non ignoret hujusmodi contractum indigere solemnitatibus statutariis, quòd casu contractus non dicitur perfectus ex ipsarum partium voluntate & intentione, nisi postquam fuerit celebratum instrumentum; quia tunc dicitur de substantiâ & ob necessarium dictarum solemnitatium interventum, sive ex legis dispositione, sive ex earumdem partium conventionione, Rot. dec. 520. n. 4. part. 2. rec. & dec. 199. n. 9. & 10. part. 6. & dictum fuit in Ceseaten. censuum 3. Junii 1644. coram R. P. D. meo Corrado.*

Non obstat, quòd Testes pro Prospero examinati, dicant matrimonium fuisse contractum, & conclusum cum dote scut. 4000. quia illi non possunt concurrere cum instrumento publico, *l. census 10. ff. de prob. glo. in c. 3. loco verb. testium eod. tit. Rot. in Placent. Beneficii 29. Maii 1648. coram me, & multò minus cum confessione partis jurata, quæ non admittit probationem in contrarium, Dec. in l. 2. §. creditum n. 18. ibique Jas. in fin. ff. si cert. per. Aym. conf. 171. n. 10. Casl. de Grass. dec. 6. n. 2. de testib. Caputa. dec. 283. n. 6. & 7. part. 3.*

Et ita utraque parte decisum, &c.

DECISIO XLII.

R. P. D. GHISILERO.

Viterbien. Redditionis rationis.

Merc. 10. Junii 1648.

SUMMARIUM.

- 1 *Tutor ante redditam rationem, nec debitor dici potest, & n. 9. Et de ratione, n. 2. Constituit salarium factori n. 5. Repetit expensas pro pupillo factas, quando similes pro se fecit, n. 6.*
- 3 *Alimenta pupillo nobili taxantur, in scutis viginti mensuris.*
- 4 *Venationis usus convenit habenti jurisdictionem.*
- 7 *Exceptio unius partite præsupponit inclusionem aliarum.*
- 8 *Liquidi executio non retardatur propter illiquidum.*
- 10 *Periti errantis relatio non attenditur.*

SUcepta tutela, & cura de an. 1622. quondam Co. Ludov. & aliorum de Marcianis, ab Alex. de Marcianis, sub obligatione Camerali, de restituendo reliquatum, quam gessit usque ad an. 1632. administrando totum patrimonium dictorum pupillorum; à d. Ludov. fratribus suis prædefunctis, De an. 1636. pro redditione rationis contra dictum Alex. fuit motum iudicium, in partibus, deinde coram bo. me. Motmanno, in cujus locum sui subrogatus, ac lite pendente, fuerunt electi Periti: Interim defuncto d. Ludov. cui successit Marchionissa Catharina ejus Mater, de consensu partium, fuit deputa-